

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. I. Recolenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

DISPUTATIO XIX.

*De sufficientiâ conscientiæ certò probabilis practicæ, sub-
jectivè sumptæ.*

SUMMARIUM.

Synopsis dictorum, n. 1.

*An se sola satis sit opinio probabilis, an neces-
sarium reflexum de usu opinionis probabilis ju-
dicium? n. 2.*

N. 1.

OCUI *disp. antec.* quòd ad sine peccato formali, aut honestè formaliter operandum necessarium sit iudicium aliquod certum de non peccato formali, & de honestate formali; eam autem certitudinem non debere esse de conformitate logicâ iudicii cum suo objecto ut est in re, ita ut operans debeat esse certus, quòd objectum ita sit in re, ut est in conscientiæ iudicio; & ita sit in conscientiæ iudicio, ut est in re, asserui cum omnibus Catholicis, docendo simul cum illis, quòd satis sit, ut conscientia sit certa de practicâ conformitate iudicii cum regulis morum; & actus, & objecti cum eodem iudicio, & regulis morum. Demum asserui satis esse, ut hæc certitudo de practicâ veritate iudicii actus, & objecti cum regulis morum, sit moralis excludens omne prudens dubium, & formidinem peccati formalis. Immo asserui talem certitudinem moralem de non peccato formali, aut de honestate formali inesse formaliter, & intransitivè cuique opinioni certò probabilis practicæ.

N. 2.

Videndum modò, an ad operandum sine peccato formali, aut cum honestate formali, satis sit se sola ipsa opinio certò probabilis subjectivè, ita ut hæc sit regula formalis, immediata, & proxima ipsius volitionis non peccaminosæ formaliter, aut formaliter honestæ? An verò, ut plerique Probabilistæ, M. Mar. & ex Probabilioristis M. Mart. de Prado, & P. Scild. sentiunt, necessarium sit aliud iudicium certum, & evidens reflexum, habens pro objecto operationem, ut substantem ei iudicio directo certo probabili, aut probabiliori de non peccato formali, aut de honestate formali operationis; ita ut hoc iudicium certum reflexum, & evidens sit formalis, & proxima regula volitionis; ipsa autem probabilitas, aut probabilioritas sit re-

gula objectiva, & remota? Quia verò plerique Anti-Probabilistæ iudicant, quòd sit impossibile, ut iudicium reflexum de licito usu minùs probabilis sit certum, & evidens, ideo hoc priùs examinandum; & subinde discutendum erit, an præter iudicium certò practicè probabile, aut probabilius directum de non peccato, aut honestate formali necessarium sit ad licitè operandum ipsum iudicium reflexum de licito usu opinionis probabilis, aut probabilioris, aut tutioris, tanquam ultimum conscientiæ dictamen, à quo proximè dirigatur volitio operandi.

SECTIO I.

An implicet, ut iudicium reflexum supra dictum usum opinionis certò probabilis practicæ subjectivè sumptæ, sit saltem moraliter certum?

§. I.

Recolenda.

SUMMARIUM.

Præfens questio locum habet in omni sententia, tum Probabilistarum, tum Probabilioristarum, tum Tutioristarum, n. 3.

Ostendo dici non posse, quòd opinioni probabiliori infir certitudo moralis de veritate speculativa, n. 4.

Ostendo hanc questionem esse communem omni sententiæ; undenam sumatur certitudo non peccati requisita ad non peccandum? n. 5.

Iudicium probabile subjectivè, & objectivè quid? n. 6.

Cur plerique Probabilistæ requirant iudicium reflexum? ib.

OCUI *disp. 18. c. 1. §. 1.* quòd præfens N. 3. questio agitari possit in omni sententia, sive Probabilistarum, sive Probabilioristarum, sive Tutioristarum; quòd ipsum post hæc à me exarata notatum vidi à P. de la Fuente *diff. 4. à num. 52.* Hinc est, quòd non est, cur Anti-Probabilistæ contra Probabilistæ exultent: vel enim in ipsa opinione probabiliori, et si minus tutâ, certitudinem admittunt ipsi Probabilioristæ, vel non? Si admittunt, habeo intentum, quòd dari

dari debeat moralis certitudo de veritate practica, ut dixi d. 18. & mox dicam. Si non admittunt, contra est: tum quia aliqua certitudo de non peccato formali necessaria est, ut sine eo operemur, ut ferè omnes Antiqui, & Moderni sentiunt; & nefas est in re tam ferià, & ad conscientiam formandam universali à communi omnium mente discedere; adeo ut vel ipsi Probabilistæ, qui iudicii reflexi necessitatem inficiantur, doceant, ut ostendi d. 18. sect. 8. ipsi opinioni minùs, certò tamen probabili inesse certitudinem moralem, non quidem de veritate speculativà ipsius opinionis cum objecto, & de naturà objecti ut est in re; sed certitudinem moralem de practica conformitate iudicii, actus, & objecti cum ipso iudicio, & regulis morum: tum quia ipsi Probabilistæ saepe dicunt, quòd probabilior sit quasi moraliter certa. Quæro modò, an hæc moralis certitudo, quam dant iudicio probabiliori, sit certitudo moralis de veritate speculativà iudicii, seu opinionis probabilioris cum objecto, ut est in se, & de naturà objecti, ut est in se? An sit certitudo moralis de veritate practica, seu conformitatis iudicii probabilioris cum regulis morum; & conformitatis actus, & objecti ut substantis tali iudicio probabiliori cum ipso iudicio probabiliori, & regulis morum?

N. 4. Si dixerint primum, rem mirabilem, & incredibilem dicent. Primò, quia omnis opinio probabilior non tantum est invidens, sed est incerta de suo objecto materiali; ergo non tantum imprudenter, sed est prudenter formidolosa de suo objecto materiali, ut est in re; nisi ostendatur, quomodo ipsum iudicium probabilius, etsi incertum, excludat, quatenus est prudens, ipsam prudentem formidinem de peccato materiali in objecto. Secundò, quia implicat certitudo moralis tam obvia, quam familiaris est inter DD. contradictio de incertà veritate speculativà utriusque contradictorii: ergo non potest utraque contradictoria, etsi una sit uni, altera sit alteri probabilior, esse una uni, altera alteri certa moraliter de veritate speculativà. Tertiò, quia si non omnis mihi probabilior est mihi vera, tum quia utraque contradictoria esset mihi diversis temporibus vera, quoties esset mihi probabilior; tum quia error invincibilis non excusaret; multò minùs quilibet probabilior erit moraliter certa de veritate speculativà objecti, & sui ipsius. Quartò, quia si, ut sine peccato formali operemur, necessaria non est veritas logica, seu ut iudicium ita sit in representando, ut est in re objectum; & objectum ita sit in re, ut

Tom. III.

est in iudicio representante; multò minùs necessaria erit opinio probabilior, quasi moraliter certa de veritate logica iudicii cum objecto ut est in re; & de objecto ut est in re, secum ipso ut est in mente. Quintò, quia mirabile est asserere, quòd insit cuicque opinioni probabiliori quasi certitudo moralis de veritate logica sui cum objecto, & de objecto ut est in re; & deinde negare, quòd opinioni probabiliori insit certitudo moralis de veritate practica, seu de non peccato formali; ergo ea quasi certitudo moralis, quam Probabilistæ dant cuicque opinioni probabiliori, non est certitudo moralis de veritate speculativà sui cum objecto ut est in re, & objecti ut est in re, secum ipso ut est in mente; aliàs malè impugnassent tum Janse-^{Janfen.}nistas requirentes ad sine culpà formali operandum veritatem logicam; tum Fagnan-^{Fagnan.}num, Baronum, Mercorum, & alios Catho-^{M. Mer.}licos requirentes certitudinem moralem de eadem veritate logica; ergo est certitudo moralis de veritate practica: ergo, velint, nolint, debent Probabilistæ declarare, qualiter opinio probabiliter incerta de malitià materiali objecti sit formaliter certa de non malitià formali actus; & an hæc certitudo moralis de non peccato formali sumi possit à iudicio reflexo certo de licito usu probabilioris; ergo non est, quòd contra Probabilistas exultent. Idem dico proportiona-^{M. Bar.}liter de Tutoriis, & paulo post patebit.

Confirmo; quia Anti-Probabilistæ ita arguunt contra Probabilistas: Nec in iudicio minùs probabili directo, nec in iudicio reflexo supra licitum usum minùs probabilis datur certitudo de non peccato, necessaria, juxta plerosque Theologos, ad sine culpà formali operandum: ergo, juxta Probabilistas, non datur certum de non peccato, & necessarium ad non formaliter peccandum dictamen. Sed tota hæc difficultas integra est in omni sententià. Vel enim requiritur certitudo de non peccato, vel non? Si non; cur exaggerant contra Reflexistas, quòd nec opinio probabilis sit certa, nec iudicium reflexum, cum certitudo non requiratur? Si requiritur, ut ferè omnes docent, contra est: vel enim ipsa opinio tutior, aut probabilior de non peccato est intransitivè, & formaliter per se ipsam certa de non peccato, vel non est? Si est; ergo etiam opinio minùs probabilis erit per se ipsam certa de non peccato. Si non est, quæro à Tutoriis, & Probabilioristis, undenam sumatur certitudo non peccati requisita ad non peccandum? Non enim inest ipsi opinioni tutiori, aut probabiliori, quo modo, juxta eos,

N. 5.

G. iij

non

non inest ipsi opinioni minus probabili. Si igitur dicant certitudinem non peccati oriri a iudicio reflexo, & necessario, nempe hoc, *Licetum, immo obligatorium est sequi probabiliorem, aut tutiorem*, contra est; quia hoc iudicium, *Ergo licet sequi hanc opinionem probabiliorem de licentiâ picturæ die festo*, deducitur ex hac præmissâ, *Licet sequi probabiliorem*, quæ non est certa, immo tantum abest, ut sit certa, quin & à Tutoristis, & à Probabilistis negatur ut vera; eò quia, juxta Probabilistas, tape impossibile est sequi probabiliorem; & juxta Tutoristas, numquam licitum est sequi probabiliorem minus tutam, quin tutior minus probabilis sequenda est. Multo minus est certa hæc præmissâ, *Neceste est sequi probabiliorem, aut tutiorem*; tum quia negatur a Probabilistis ut vera, tantum abest, ut sit certa; tum quia à Probabilioristis negatur necessitas sequendi tutiorem, quin asseritur licentia sequendi probabiliorem minus tutam; tum quia à Tutoristis negatur tum licentia, tum necessitas sequendi probabiliorem, omisâ tutiori minus probabili: ergo ultimum illud dictamen non est certum. Ecce igitur in omni sententiâ, five negante, five affirmante licitum opinionis minus probabilis usum, integram difficultatem. Cur igitur Tutoristæ, aut Probabilioristæ insultant Probabilistis, præsertim illis, qui opinioni probabili negant inesse certitudinem?

N. 6. Modo adverto, iudicium probabile (idem dicito de probabiliori, est enim, ut dixi, par difficultas) posse dupliciter esse in intellectu. Primò subjectivè directè; & non est nisi ipse actus opinativus, seu opinio formalis, & iudicium probabile (aut probabilius) directum de non peccato, aut honestate operationis; ex. gr. hoc, *Licet pingere die festo*; quod iudicium suppono probabile, aut probabilius. Secundò potest esse in intellectu objectivè reflexè, ex. gr. *Licet sequi opinionem minus, aut æquè probabilem* (immo probabiliorem) *de licentiâ picturæ die festo*. In quo casu iudicium probabile (aut probabilius) directum habet pro objecto *licentiâ picturæ die festo*; iudicium reflexum habet pro objecto *probabilitatem* (aut probabilitiorem) *de licentiâ picturæ die festo*. Jam verò plerique ex Probabilistis docent necessariò requiri hoc iudicium reflexum ut licitè pingam, nec satis esse illud directum, eò quia iudicium directum, inquit, est tantum probabile; ergo aliud iudicium certum reflexum de licentiâ picturæ die festo est necessarium: & consequenter docent, quod iudicium directum probabile de licentiâ pi-

cturæ die festo sit tantum regula objectiva remota conscientia, quatenus est objectum ultimi iudicii certi reflexi, quod volunt esse regulam immediatam formalem, & proximam licitæ volitionis pingendi. Porro idem dicere debent Probabilioristæ, & Tutoristæ, ut constât ex mox dictis; vel si necessitatem iudicii reflexi negent, concedere debent ipsi iudicio probabiliori, aut tutiori directo inesse certitudinem de non peccato; vel negare debent requiri iudicium moraliter certum de non peccato formali; hoc autem est contra omnes Theologos, & rationem: si enim necessarium non est iudicium moraliter certum de non peccato formali, dabitur prudens formido de peccato formali, cum quâ non licet operari.

§. II.

Conclusio.

SUMMARIUM.

Non repugnat formare iudicium certum moraliter speculative reflexum de hac veritate, Licet opinari, & operari juxta minus tutam, certo tamen probabilem prædictæ, n. 7.

DD. nobis oppositi, n. 8.

Nobis faventes, ib.

Dico tantum abesse, quod in solâ sententiâ Probabilioristarum formari possit distamen reflexum certum, quin in eâ non potest, iniqua potest, n. 10.

Cur? ib.

Litigatur obligatio, & non tantum usus probabilioris inter Probabilistas, & Probabilioristas, ib.

Similiter dico, tantum abesse, ut Probabilioristæ ostendere possint repugnare certum moraliter distamen de usu minus probabilis, quam stando Probabilioristarum principis, demonstrâ, quod Probabilistæ certum moraliter iudicium de usu licito minus probabilis formare possint, n. 11.

Denum dico, quod Probabilioristæ, nisi sui principis renuntient, & nostris manent, ostendere ad summum possint repugnantiam iudicii reflexi moraliter certi à Probabilistis admissi, n. 13.

Explico, n. 14.

Principium Probabilioristarum, quod sola probabilior sit probabilis, & quod minus non sit probabilis, ib.

Quod probabilior sit certa moraliter, ib.

Ostendo his suppositis, quod opinio Probabiliorum sit ipsis Probabilistis moraliter certa, n. 15.

Durum videtur negare, quod sententiâ Probabilioristarum sit probabilis, n. 16. 17. 18.

Reponit